

Demografiberegning Ishøj Kommune

1. Indledning

Ishøj Kommune vil - på lige fod med resten af Danmark - gennemgå en demografisk udvikling med en betydelig stigning af antal ældre borgere. Dette vil påvirke udgifterne på ældreområdet, hvorfor Ishøj Kommune i fremtidige budgetter bør medregne udgiftsstigninger på ældreområdet som følge af denne vækst. Det store spørgsmål er, hvor meget demografien kan forventes at påvirke udgifterne, idet udgifterne er behovsbestemte og ikke alene aldersbetingede.

Samfundet oplever en tendens med 'sund aldring', hvor ældre borgere får flere år med fravær af sygdom samt et højt kognitivt og fysisk funktionsniveau, hvilket især slår igennem i form af stigende forventet levealder på tværs af befolkningen. Det er endvidere forventningen, at sund aldring vil udmønte sig i et mindsket plejebehov for den enkelte borger. På samfundsniveau forventes det derfor, at sund aldring vil bidrage til en begrænsende stigning i de kommunale plejeudgifter og dermed reducere omfanget i udgiftsstigningen på ældreområdet.

I samarbejde med Ishøj Kommune har BDO udviklet en model, som kan fremskrive Ishøj Kommunes budget på ældreområdet på baggrund af den demografiske udvikling, men hvor der også korrigeres for sund aldring. Modellen anvender i beregninger to faktorer for sund aldring; (1) 'leveår' og (2) 'øvrige'. Leveår dækker over en antagelse om, at stigende forventede leveår for borgere forskyder aldersbetingede udgifter til senere i livet. Faktoren 'øvrige' dækker over de faktorer indbefattet i sund aldring, som det er vanskeligere at foretage beregninger på - fx aktiv deltagelse i livet og mental sundhed.

2. Sund aldring

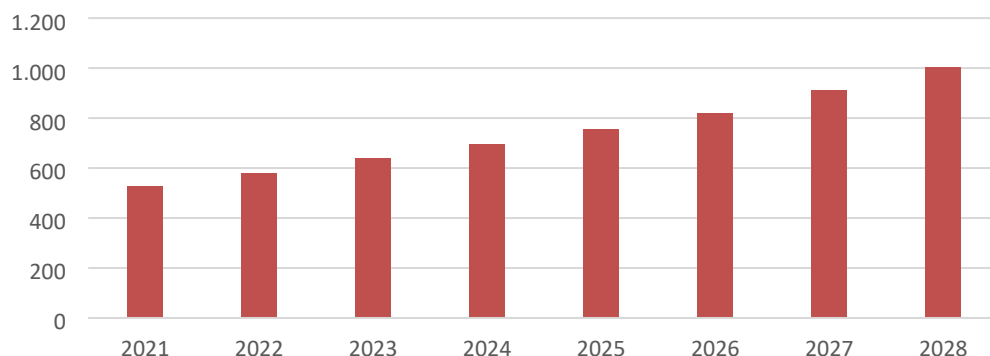
En lang række forskellige forhold kan påvirke sund aldring, fx en større bevidsthed omkring betydningen af bl.a. kost, rygning, motion, alkoholvaner eller bedre behandlingsmuligheder. I faglitteraturen findes flere standarder for, hvordan 'sund aldring' defineres og måles. Sundhedsstyrelsen arbejder bl.a. ud fra en bred definition, som beskriver sund aldring ud fra fire komponenter: (1) Fravær af sygdom og sygdomsrelateret funktionsnedsættelse, (2) højt kognitivt og fysisk funktionsniveau og (3) aktiv deltagelse i livet. Ofte suppleres definitionen af (4) mental sundhed.

Fravær af sygdom og et højere kognitivt og fysisk funktionsniveau hos borgere, har en direkte effekt på forventningen til leveår, og dermed behovet for sundhedsydelse og pleje. Aktiv deltagelse i livet og mental sundhed er sværere at operationalisere, men vurderes ligeledes at have en effekt på kommunale udgifter.

2.1. Demografi og aldersrelaterede udgifter

Fremtidens demografisk udvikling med flere ældre forventes på samfundsniveau at afføde kraftigt stigende aldersbetingede sundheds- og plejeudgifter. Ishøj Kommunes prognose for den demografiske udvikling viser en markant vækst i antallet af ældre borgere. Figur 1 viser således en stigning på 90 procent for gruppen af 81-90-årige.

Figur 1: Antallet af borgere i aldersgruppen 81-90 år fra 20-21 i Ishøj Kommune

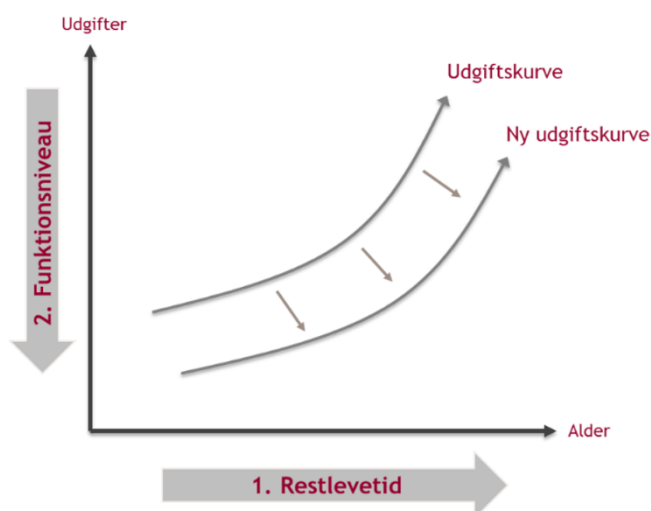

Note: baseret på Ishøj Kommunes demografiske prognose 2021-2028.

Sund aldrig forventes at bevirke, at levealderen stiger, og det antages sandsynligt, at ældre borgere lever flere år uden helbredsproblemer. Konsekvensen heraf er, at aldersrelaterede sundheds- og plejeudgifter 'forsinkes' og først kommer i en senere alder. Dette vil - isoleret set - sænke den forventede fremtidige stigning i sundheds- og plejeudgifter, forårsaget af den demografiske stigning af ældre.

Udover sund aldrig forskydning af plejeudgifter i takt med stigende levealder, kan det antages, at sund aldrig generelt forbedrer funktionsniveauet for alle aldersgrupper. Antagelsen er, at sund aldrig således mindsker udgifter til pleje uafhængigt af forventningerne om levealder. Dette tilskrives en række "Øvrige" faktorer, som øger funktionsniveauet og sænker behovet for pleje. Faktorer der, som tidligere nævnt, fx tilskrives en generel samfundsmæssig bedring i forhold til kost, motion, rygning, alkoholindtag, forebyggende behandling, genoptræning og generelt forbedrede levevilkår. Demografimodellen indarbejder rum for at regulere for disse faktorer. Nedenstående figur illustrer hvorledes modellen anskuer effekterne af Sund Aldring.

Figur 2. Illustration af effekten af sund aldring

Figur 1 viser, hvordan ældreudgifter stiger med alderen.

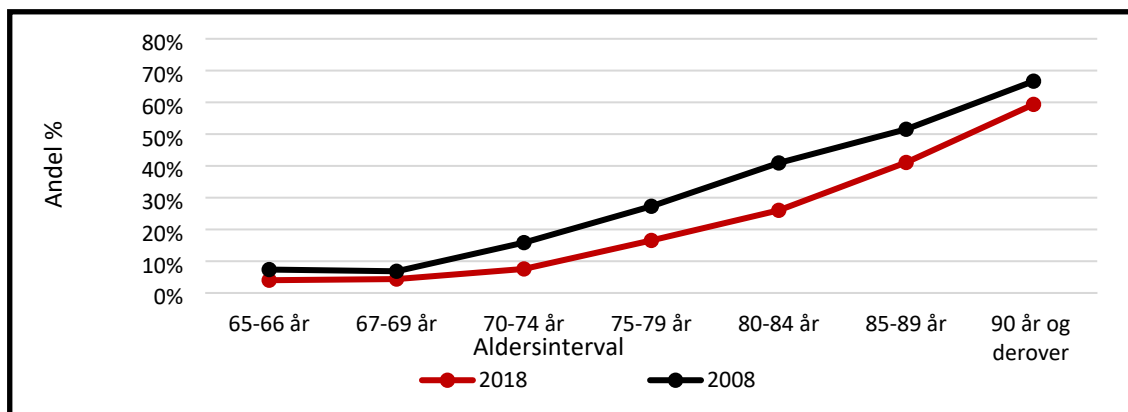
Sund aldrig medfører, at øget restlevetid forskyder de aldersbetingede udgifter mod højre; faktoren 'leveår' i modellen.

Et forbedret funktionsniveau forskyder udgiftsniveauet nedad for alle grupper; faktoren 'øvrige'.

3. Demografimodel for Ishøj Kommune

I tråd med forventningen omkring en effekt af sund aldring peger tal for Ishøj Kommune i samme retning, idet andelen af borgere i en given alder i mindre grad end tidligere har behov for hjælp og pleje. Figur 3 viser, hvordan andelen af borgere, som modtager hjemmehjælp, over en periode på 10 år er faldet for samtlige aldersgrupper af borgere over 65 år. Dette betyder, at hvor det i 2008 var 41% af ældre mellem 80-85 år, der modtog hjemmepleje, var det i 2018 26% for samme aldersgruppe. Samme tendens ses på landsplan.

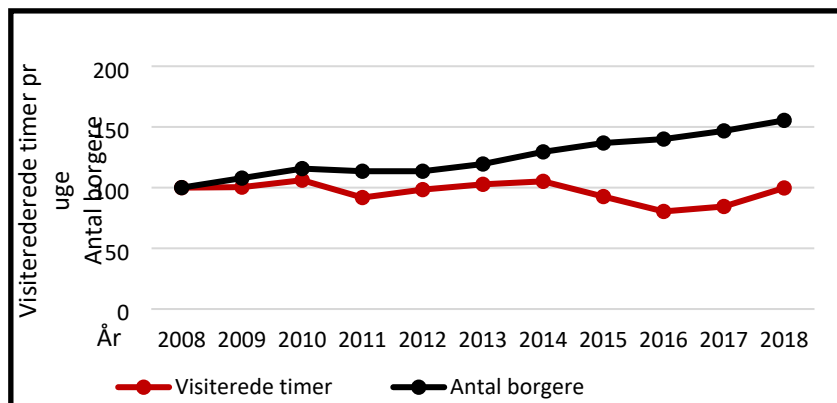
Figur 3: Andel borgere over 65 år, som modtager hjemmehjælp i Ishøj Kommune

Note: Beregnet på baggrund af data fra Danmarks Statistik (AED06).

Figur 4: Udviklingen i antallet af borgere samt visiterede timer i hjemmeplejen for borgere, som er over 80 år i Ishøj Kommune (indeks)

Yderligere viser Figur 4 hvordan antallet af visiterede timer (ex. sygeplejedydelser) i Ishøj Kommune historisk set ikke har fulgt med den demografisk udvikling på området. Antallet af visiterede timer har ligget stabilt, mens antallet af borgere i aldersgruppen er steget næsten 60 procentpoint

Note: Beregnet på baggrund af data fra Danmarks Statistik (AED022).

Tolkningen af figur 3 og 4 bør dog have in mente, at politiske beslutninger og prioriteringer kan have spillet en rolle - fx kan serviceniveauet have ændret sig i perioden, såvel som at udviklingen i sygeplejedydelser ikke indgår (idet der ikke er historiske data herfor). Ikke desto mindre vurderes der at være belæg for, at der med afsæt i den historiske udvikling kan korrigeres for den del af sund aldring, som ikke tilskrives stigning i forventet levealder. Med andre ord en generel effekt af sund aldring i form af højere funktionsniveau hos den ældre befolkning.

Samlet set bør Ishøj Kommune grundet en udvikling med flere ældre borgere foretage en budgretfremskrivning, som tager hensyn til demografiske prognoser. På baggrund af den nuværende tendens med sund aldring blandt ældre borgere er det dog rimeligt at antage en sådan fremskrivning af budget korrigeret for effekter af sund aldring, hvilket den udviklede model give mulighed for.